

CELAL-ZADE MUSTAFA VE SELİM-NÂMESİ

Doç. Dr. Ahmet UĞUR

Koca Nişancı diye bilinmektedir. Yazar Selim devrinde yaşayan ve o devri iyi bilen bir kimsedir. Verdiği bilgiler, birinci el bir kaynak sayılan. Vezir Piri Paşadandır¹. Eser Kanuni devrinde yazılmıştır ve yazar eserini yazdığı zaman 70 yaşlarının içinde bulunmakta idi.

Eserinde basit fakat, ağırbaşlı bir üslup kullanmıştır. Eserine *Meâsir-i Selim Hânî* ismini vermiştir. Divanda Reisül'-Küttâb ve Nişancı olarak çalışan yazar, bunu bir imtiyaz addetmiş ve diğer yazarların bilmediği malumatı alarak eserine aktarmıştır. Ve pek tabii olarakta eseri, bu çeşit eserler arasında, özel ve mühim bir yer almıştır.

Yazar davranışıyla, tam bir Selim taraftarıdır. Daima Onu her yaptığı işte haklı göstermeye çalışmaktadır. Mesela, Selim, asla babası Sultan Bayezid'e karşı gelip baş kaldırmamıştır. O sadece, babasını bir çıkmaz yola sevketmeye çalışan, bencil vezirlerin, devlete açacakları zararlara, karşı çıkmıştır. Onların politikalarına karşı gelmiştir. Babasından taht almak için esas çarpışan, kardeşi Sultan Ahmet idi, vezirler ona alet oluyorlardı.

Hacim bakımından da bu eser, diğer Selim-Nâmelerden geniştir. Selimin doğumuyla işe başlar ve hiç bir olayı atlamadan, Onun ölümlüyle bitirir. Yazar sadece bir olayda, kaynağını Kemal Paşa-Zade, olarak belirtir. (Selim'in doğumunda Kapuya gelen ihtiyar olayı) Fakat olayların genel sıralaması ve anlatımdaki çok yakın benzerlik, bu iki yazarı birbirine çok yaklaştırır. Buna göre, şu söylene bilir ki, Nişancının, Kemal Paşa-Zadeden Kaynak yönünden, belki de stil yönünden, yararlandığı açıktır.

Ayrıca malumat ve döküman bakımından, yazarın kullandıkları ile Feridun Beyin *Münşeât-ı Selâtin* de kullandıkları da birbirine çok

¹ Yazarın hayatı ve diğer eserleri için, M.T. Gökbilgin, I.A. III, 61-63; I.H. Uzunçarşılı, Belleten, No, 87 (1958); Ş. Tekindağ, Tarih Ens. Dergisi, I (1970); Ayrıca bu eser, Dr. Celia Kerslake tarafından Doktora tezi olarak yapılmıştır. (University of Oxford, 1975).

benzemektedir. Bu da Onun devlet dairesinde bulunduğundan, devletin arşivini bir kaynak olarak kullanması iddialarının doğru olduğunu gösterir bir delildir.

Eser, 33 varaklık bir girişten sonra, 188 varaklık, tarih ve 273 varaklık (221-494) nasihat verici hikayelerden ibarettir².

Celal-Zade Mustafa ve Selim-Namesi

Hamdî ki, tâlibân-ı cevâhir-i dürer-i 'irfân ka'r-ı bihâr-ı cidd-ü-ictihâde gavş ile sâhil-i beyân ve kenâr-ı 'iyâna getürüb tahtîr; ve senâ'î ki, münşiyân-ı kelâm-ı i'câz-âyn ve mübdi'ân-ı bedâ'i '-şinâs-u-mevâhib-rehîn şahâ'if-ü-evrâka nakş-u-tezyîn için taşdîr-ü-taşvîr itmişler envâ'ima nihâyet, ve esnâfına hadd-ü-gâyet yok cümlesi hazret-i Ma'bûd-ı bî-zevâl ve Maḥmûd-u-Mescûd-ı lâ-yezâlûn cenâbına nişâr olsun ki, mevâhib-i 'aliyesi bârânı riyâz-ı havâtır-ı 'ibâda sâri-vü-mâtır, ve 'atâyâ-yı seniyesi reşâhâtı kulûb-i ahrâr-u-âzâda fâ'iz-ü-sâ'irlerdür. *Celle zikrühü ve 'amme ihsânühü ve berrühü.*

Zehî Perverdîgâr-ı şânî' ki, haḳâ'ik chlinûn hadâ'ik-i kulûbini serv-i bâlâ-yı imân ile müzeyyen, erbâb-ı daḳâ'ikun riyâz-ı ezhân-ı bâ-bürhânlarını şakâ'ik-ı ma'ârif-ü-ikân ile serâser tâze gülzâr-u-gülşen itmişdür. *Ta'âlâ şânühü ve behere bürhânühü.*

Hâk-nişin-i zevâyâ-yı fakr-u-ihtiyâca *ve-ledeynâ mezid*¹ sa'âdeti ile nevid-i ümîd idüb, râciyân-ı ḥvân-ı rızâ-vu-ihlâş ve dâ'iyân-ı mâ'ide-i fevz-ü-ihtîşâşa *le-'in şekertüm le-ezîdenne-küm*² irşâdi ile keşf-i kınâ' itmişdür. *'Amme nevâlühü ve 'azzame şânühü.*

Ecrâm-ı 'ulvîyât-ı semâvâtı (2^a) kanâdil-i zerrin-i âfitâb-ı tâbân-u-nücüm ile ârâste eyledi. 'Atâyâ-yı cezilesine mazhar olan zevâtuñ şifât-u-hâlâtı deycür-ı zulemât-ı âfâtdan ḥalâş bulub, tarâ'ik-u-sübül ziver-i şafâ ile pîrâste [-vü-] pür-gül ola.

² Burada kullanılan yazma, The British Museum, Add. 7848,

Bu Transkripsiyon Sayın hocam, J.R. Walsh'ın koleksiyonudur ve tarafımızdan tekrar gözden geçirilmiş ve diğer nushalarla karşılaştırılmıştır. Ayrıca bakınız, A. Uğur "Şelim-nameler" A.Ü. İlahiyat Fak. Dergisi, C. XXII, C. (1978).

¹ K, 50/735

² K, 14/7

Vaşf-ı celâl-ü-cemâlinde mübârizân-ı meydân-ı faşâhatûn zebânları lâl-ü-ebkem; nu'ût-ı şfât-u-kemâlinde zümre-i kâşifân-ı esrâr-ı hüviyet mebhût-u-zâr ve kudretleri mestûr-u-mübhem. Egerçi sâbıkân-ı 'arşa-ı ma'rifet ta'rif-i celâlinde âyât-ı beyyinât ile şahâ'if-i evrâkı pür-naqş-u-tezyin idüb, başâ'ir-i aşhâb-ı enzârı eşi'a-ı envâr-ı 'azamet-ü-ikbâli ile tenvir itmişler; emmâ ol silsileye nihâyet, ve râbîta-ı bey-ân-u-'iyâna gâyet olmaz.

Lâ cerem, kelâm-ı fevâ'id-encâm-u-sa'âdet-ih-titâm-ı *men ahabbe şey'en ekşere zikrehü* mücibince:

İlâhumdur koman zikrini dilden
Vücûdüm itdi icâd âb-u-kilden

Beni tevhidî râhına düşürdi
Başa tevfiq etfâlin üşürdi

Kamu zerrât-ı 'âlemdür şühûdî
Şehâdet eylerem birdür vücûdî

Nazir olmaz aña yokdur şeriki
Muhakkakdur bu söz olmaz bir iki

Cihânuñ hâlikıdur zât-ı pâki
Yaratdı Âdem itdi cirm hâki

(2^b) Anı 'irfân yolına sâlik itdi
Ma'ârif cevherine mâlik itdi

Lisânum hamdine güyâ idübdür
Dil-i meenünânı Leylâ idübdür

Mübârek nâmı halvetde celisüm
Hümâyûn zikridür dâ'im enisüm

Diler dergâhına dil 'arz-ı hâcât
İde göz daşı ile bir münâcât

Ümid oldur ki 'afv ide günâhın
Kabûl ide keremden âh-u-vâhın

Kamu dîn ehline rahmetler ide
Günchkar ümmete şefkatler ide

Münâcât be-Dergâh-ı Mücibu'd-Da'vât
ve Kâdi 'l-Hâcât, *celle zikrühü*

Ey Ahad-i kerim-i zü'l-celâl vey' Şamed-i vâcibü't-ta'zîm-ü-pür-kemâl; ey nüfus-ı ebrârı âşâ-m-u- ma'âşiden takdîs iden Kuddûs, vey' kulûb-i ahyârı edânî-vü-akâşiye iltifâtdan tathîr iden Tâ-hir-i şefkat-me'nûs; ey rızâ-vu-ķabülün devleti ma-ķlûb-ı tâlîbân-ı dergâh, vey likâ-yı cemâl-i cemilün sa'âdeti maķbûb-ı bîdârân-ı sehergâh; ey âşâr-ı hik-metün derk-ü-müşâhedesine sem'-ü-başar iki derece-i vesî'a, vey envâr-ı kudretün ziyâsına şems-ü-ķamer iki rûşen talî'a; ey kulûb-i erbâb-ı şevķ şümûs-ı efzâlün ile münevver, vey meşâmm-ı ervâķ-ı aşhâb-ı zevķ şemâ'im-i merâhim-i nevâl-i bâ-ķemâlün ile mu'a'ttar; ey şad hezâr deryâ-yı (3^a) 'ilm-ü- ma'rifetün girdâbmuñ şinâgerleri ķatarât-ı bihâr-ı zaķķâr-ı vi-şâlünde ğarîķ, vey' hezârân hezâr fezâ-yı 'işk-u-mu-ķabbetün bâdiye-peymâları envâr-ı cemâl-i efzâlün lem'ası-yle ħarîķ; ey Ħayy-ü-dânâ, vey Ķayyûm-u-tüvânâ; ey şân-ı ma'âli-nişân-ı a'tâfi envâ'-ı lutf-u-ķerem birle mezkûr, vey 'ulûv-ı merâtib-i eltâfi eş-nâf-ı âlâ-vu-himem birle meşķûr-u-meşhûr; ey cüd-u-ihsânı bendeler ħaķķında bî-endâze, vey' riyâz-ı rûķ-u- revân-ı müştâķân nesim-i rahm-i cân-pervêr-ü-rûķ-ģüsterün ile ser-sebz-ü-tâze; ey ekvâna ķâf-u-nün-ı *kün fe-yekün* ile mükevvin, vey' nuķûş-ı ğünâ-ģün-ı bûķalemün ile elvân-ı ķâ'inâtı mülevvin; evc-i felekde mevc-i 'acâ'ib-âşâr-ı hikmetün, fevc-i melek-de ğüft-ü-ģüy-ı kudretün; şeb-ü-rûz mazhar-ı 'atâ-yâ-yı nûr-u-zulmetün, şitâ-vu-bahâr nümûre-i es-râr-ı heybetün; cebin-i cebbârânda dâģ-ı 'azamet-ü-iĥtişâmuñ, rıķâb-ı cebâbire ve a'nâķ-ı ekâsirede ħalka-ı dâm-ı intikâmuñ; cäsûs-ı sâmi'ada cüst-ü-cüy-ı ħaber-i peyģâmuñ, ħatîb-i nâtıķada ğüft-ü-ģüy-ı nâm-ı ârâm-encâmuñ; ey Mevcûd-ı bî-'illet, vey Ma'bûd-ı bî-âlet; ey Ħâlik-ı nâr-u-nûr, vey Râzıķ-ı mâr-u-mûr; ey sümûv-i sermediyetde ihâtat-ı başar-dan muķaddes-ü-'âli, vey' 'ulûv-i şamediyetde id-râķ-i 'ukûl-ı beşerden münezzeh-ü-müte'âli. *Takad-dese âlâ'ühü ve tetâba'a na'mâ'ühü.*

Ümidüm var cenâbuñdan ilâhî
 Ki sensin pâdişehler pâdişahı
 Niyâzum olan dergâhuñda maqbûl
 Günehkâram kapuñda bende vü kul
 Günehle ben siyâh itdüm cemâli
 Keremle sen beyâz itdün saķalı
 Hidâyet kıl şırât-ı müstaķimi
 Yâbâna atma bu cân-ı saķimi
 Dem-i âhirde hem-râh eyle imân
 Dil-i nâlân bula âteşden âmân
 (3^b) Dirîğ itme esirge luţf-u-pâķi
 Cchennemden ħalâş it zerre ħâķi
 Raĥimâ raĥmetüñe var delilüm
 Umar çün raĥmeti cân-ı 'alilüm
 Ne deñlü çok ise cürm-ü-günâhum
 Hele eksük degüldür her gün âhum
 Muķarrerdür zünûba i'tirâfum
 İgen çokdur maķâlât-ı güzâfum

İlähî, *lâ ilâhe illâ'llâh*, *Muĥammedün resûlü'llâh*
 kelâm-ı behcet-encâmı cenâbuñda hezârân hezâr sa'
 âdetleri şâmil olduğı, meşhür kitâblarda mezkûr-u-
 mestürdür. Envâ'-ı günâh-ü-zulemât ile rû-siyâh
 olan bendelerün, âşâr-ı ħayâtları tebâh, merg-ü-mevte
 şu'ur-u-intibâĥları deminde, yedi' belâ-yı şa'b-u-
 ħatarnâke mübtelâlardır.

Biri zamân-ı inķitâ'-ı silsile-i nefes, ki mürg-i
 rûĥa vaķt-i ħalâş-ı bend-i kafesdür, 'acabâ ol dem-i
 ħayret-şiyem imânla mı mürür ider, yâ küfrân ile
 mi? İlähî, ol ħin-i dehşet (4^a)-âyinede, *lâ ilâhe illâ'llâh*,
 [*Muĥammedün resûlü'llâh* sa'âdeti-yle cümle-i üm-
 met-i Muĥammedi (*şalla'llâhü 'aleyhi ve sellem*) müs-
 tes'ad eyle.

Biri daĥi ħatar-ı kabrdür ki, ol menzil-i ri-
 yâz-ı cennetden türbe-i nürânî midür, yâ guferât-ı
 nîrândan gufre-i târik-ü-zulmânî midür? İlähî, ol

hücre-i hâki ziyâ-yı çerâ-ı pâk-i lâ ilâhe illâ'llâh, *Muhammedün resülü'llâh* ile nürânî kıl. *Fè-revhün ve reyhânün ve cennetün na'imün*³ fehvâsı-yle, gülzâr-ı cinândan olmağı erzânî eyle.

Bir hatar-ı haşyet-pezir daği Münker-ü-Nekir su'âlidür ki, melekeyn-i sâ'ileyn-biri luḫ ve biri ikâba mâ'ileyndürürler. Acabâ su'âllerine cevâbda hatâ veyâ şavâb mı ola? İlähî, ol sâat-i pür-izṫrâbda, *lâ ilâhe illâ'llâh, Muḫammedün resülü'llâh* maḫâlini yüsebbitü'llâhü'llezine âmenü bi-'l-ḫavli's-şâbit⁴ fehvâsına muṫâbıḫ olmağı müyesser kıl.

Bir hatar daği zemzeme-i ba'şdür. Cümle-i maḫlûkât 'arşa-ı 'araşâtda ictimâ'-u-ittişâl deminde² âyâ rüy-ı 'ibâd anda beyâz veya sevad mı ola? İlähî, ol hâlet-i pür-dehşetde, *lâ ilâhe illâ'llâh, Muḫammedün resülü'llâh* kelâmı ile mühtedi ve yâ'ibâdi *lâ ḫavfün 'aleyküümü'l-yevm*⁵ nidâsı-yle muḫâṫab olanlardan eyle.

Bir hatar daği hengâm-ı ḫesâb-ı mücibetü'l-'a zâbdur. Defter-i muḫâsebede meḫtûb olan ḫasenât-ı mergûbe mi veyâ seyyi'ât-ı ma'yûbe midür? İlähî, ol zamân-ı inḫilâbda, *lâ ilâhe illâ'llâh, Muḫammed re sülü'llâh* kelâmınıñ ḫürmeti için (4^b)*fe-sevfe yuḫâsebü ḫesâben yesiren*⁶ deminde, kelâm-ı sa'âdet-encâmüñ muḫtażâsınca sühûlet-ü-yüsr iḫsân kıl.

Bir hatar daği ân-ı mizân-u-terâzudur ki, vezni a'mâl girân-u-şakıl mi, veyâ ḫafif-ü-ḫalil midür? İlähî, ol dem-i mehâbet-şiyemde¹, *lâ ilâhe illâ'llâh, Muḫammedün resülü'llâh* maḫâlinüñ ḫaḫḫ-ı 'azameti için, *fe-emmâ men şakûlet mevâzinühü*⁷ sa'âdeti ile müstes'ad olan zümreden kıl.

Bir hatar-ı 'azîm daği menzil-ü-mekân-ü-âşiyân şahrâ-yı firdevs-ü-cinân-ı bî-naṫîr mi, veyâ

³ K, 56/89

⁴ K, 14 /27

⁵ K, 43/68

⁶ K, 84/8

⁷ K, 101/5

vâdi-yi şakâvet-mebâdi-yi cahim-ü-sa'ir midür? İlähî, kelime-i tayyibe-i lâ ilâhe illâ'llâh, Muhammedün resülü'llâh hürmeti hakkı-çün, mecmû'-ı ümmet-i bâ-hidâyet-i aḥmediye, kâffe-i aqvâm-ı sa'âdet-en-câm-ı muḥammediyeyi, ol demlerde şümme nüneccî'l-lezîne'ttakav⁸ zümresinden ser-efrâz eyle. Şırât-ı şu'ûbet-itrâduñ üzre berķ-ı ḥâṭif gibi mürûr-u-cevâz 'inâyet [-ü-] müyesser eyle. Cümlemüzi sahrâ-yı bihişt-i câvidâna geçürüp¹ kâmrân kııl.

Hikâyet: İlähî, bir derviş-i dil-riş, fenâ-pezir köhne câme-i ḥakîr ile, bir pâdişâh-ı zî-tevkîr meclisine varur. Ol şâh, dervişün' eski câmesine niğâh idüb, kendüye yakın geldüğine 'âr ider, yüzün döndürür. Şâh nedimlerinden birisi dervişe 'itâb ile ḥitâb idüb, "Ey bî-edeb küstâḥ-u-şuḥ, bunuñ gibi köhne câme ile pâdişâh meclisine gelmek denâ'et-ü (5^a) 'ayb-u-mezellet idüğini bilmedün mi? Niçün edebsüzlük eyledün?" diyücek, derviş cevâb virür ki, "Câme-i köhne-vü-çirkîn ile dervişler pâdişâh nazarına gelmek 'ayb degüldür; zîrâ ki dervişlükdür. Aşıl 'ayb-ı külli, derviş ol eski câme ile pâdişâh meclisinden âhir taşera çıkmaktadır." diyücek, ol şâh gâyet zarîf-ü-'âkıl-u-kâmil, kelâm-ı Ḥakka ṭalib-ü-mâ'il imiş, fi 'l-ḥâl dervişe ḥil'at-i fâḥir ile iḥsân-ı vâfir ider.

İlähî, ol derviş-i ḥazîn câme-i çirkîn ile pâdişâh-ı mecâzî meclisine gelüb, ma'kül kelâm ile şâhâne câmeye mâlik oldu. Bende-i fakîr [ve] çâker-i ḥakîr, altmış yıldan tecâvüz eyledi. Câme-i a'mâlüm şürîde köhne palas, libâs-ı ef'âlüm derîde-vü-şe'âmet-istinâsdur ki, giribânı envâ'-ı ma'âşî-vü-zillât-u-günâh ile çâk-çâk, cümle-i cevânib-ü-etrafî şunûf-ı seyyi'ât-ı lâ-yuḥşâ ile âlüde ve dâmânı pür-ḥâkdür. Ol câme-i çirkînden gayrı libâsum, binâ-yı vücûd-i ma'siyet-âlûduma vücûhât-ı ma'âşiden özge esâsum yok. Zarûridür ki, cenâbuña ol câme-i köhne ile pâ-berehne varsam gerek. Sen pâdişâh-ı kerîm-ü-rahîm, Ḥudâ-yı lâ-yezâl ve Bî-zevâl-i 'azîmsin. Ümiddür, eski câme-i a'mâlümü ḥil'at-i behiye-i iḥsânüña tebdil

⁸ K. 19/72

idüb, lutf-u-cüduñ teşrifâtı ile rahmetüñ hil'atlerini kâmet-i ma'siyet-âyetüme giydürüb (5^b), beni mes-rûu-şâd-u-ferahnâk eylesin.

İlâhi, deryâda lutf-u-ihsânüñ irişüb bārân-ı Nisân ile şadef ağzına küt eyledüğüñ bir kaṭreye emr-i hâşşuñ müte'allik olmağla dâne-i dürr-i semîn olur. Aşlâb-ı zükürdan erhâm-ı inâşa düşürdüğüñ kaṭarât-ı haḳâret-âyâta kudret-ü-irâdetüñ irişmeğle ol kaṭre bir cemâl-i mevzûn ve çehre-i gülgün, âyine-i 'âlem-nümâ-yı nâzenîn ve mir'ât-ı dil-güşâ-yı şafâ-ayın olur. Görenler dirler, "*tebâreke'llâhü ahsenü'l-hâlikin.*" Derûn-ı aşdâfda me'mûruñ olan dürr-i meknûn gibi bu bende-i 'âşî-yi şâhibü'l-ma'âşî kalbinde kaṭre-i imâni eyledüñ; dürr-i yetim oldı. Kıadr-i girân-bahâsı ile, ümiddür, zi-câh-u-mağfürüñ olam. Ve bir kaṭre hûn-ı pâ-mâl iken cüd [-u-] ihsânüñ efzâli ile mevcüd oldum. Mezîd-i 'inâyât-ı bî-pâyânuñ ve tamâm-ı ihsânât-ı bî-hadd-ü-orânüñ zikrine zebân-ı bâhirü'l-bürhân ihsân eyledüñ. Mecâlis-i üns-şî'ârumda şeb-ü-rüz lutf-u-ihsânüñ yâdı-yle evkât-ı hüceste-âyâtum pîrüzdur. *Eş-şükürü lillâhi ta'âlâ.* Mercüdur, mezîd-i eltâfuñ ile zümre-i şâkirinden mahsûb olam.

İlâhi ve 'âlemlerüñ Pâdişâhı, 'ibâd-ı re'fetmu'tâduñdan herkes üç habs ile mevşûflardur. Biri habs-i şikem-i mâder, ki anda her biri kemâl-i re'fetü-'inâyetüñe mazhar olub, kaṭre-i âb-i nâ-pâk, zerre-i haḳîr-i haḳ iken, taşvîr-i hikmet-te'sîrûñ (6^a) ile ile mükemmelü'l-endâm muşavver-i hüsn-encâm olurlar. Bir meşâbede cemâl-i 'azîm ile, ki anlar haḳkında kelâm-ı kadîmüñde *le-kad hâlak-nâ 'l-insâne fi-ahseni takvîmin*⁹ buyurduñ. Bir habsleri, ki kehvâre-i taz-yîk-kenâredür ki, bend-i dest-ü-pâyla mağlûller, gezend-i bî-'âkl-u-hüş ile ma'lûller iken, şîr-i gîdâ-te'sîr-i mâder ile muğtenimler, pür-hüzûrlar, pîster-i istirâhatde hıvâb-ı nevm ile pür-sürür oldılar. Bir habsleri daḳı kabr-ü-gürdur ki, bir sınıfı hürşîd-i tâbdâr-ı 'inâyetüñle hücerât-ı ravza-ı rıdvânuñdan bir hüce-

⁹ K., 95/4

re-i rüşen, şınf-ı âharı huferât-ı nîrân-ı âteş-
 'unvânuñdan bir hufre-i 'azâb-u-mihendür. *Ne'üzü
 bi'llâhi ta'âlâ*. 'İbâd-ı mü'minîni ol devâ'ir-i 'azâb-
 me'âşirden dūr, 'uşât-ı müslimîni 'ıqâb-ı elimüñden
 mu'âf-u-mestür eyle. Ravza-ı rıdvânuñdan olan kubū-
 rı, şâhibü'l-habli 'l-metîn itdügün Resül-i emînüñ üm-
 met-i pür-hidâyetinden *lâ ilâhe'llâ'llah, Muhammedün
 resülü'llâh* ile zebânları pür-ta'am-u-sükkerin olan
 za'iflere maşşûş eyle. Eknâf-ı 'inâyetüñde elemden
 mahfûz-u-maşûn olsunlar.

İlâhî, 'işyân-u-tuğyânım keşretinden garîk-ı
 baħr-i hicâb olub, ümid-ü-recâ kapuları kufli-ı ye's
 ile muķaffel-ü-mesdūd olmadan ihtiyâṭ iderem. Mif-
 tâh-ı rahmet-ü-re'fetün her bâb-ı müşkile fettâh-u-
 keşşâf idüğü meşkük degül. İlâhî, bu muķarrerdür,
 mutî'-ü-'âşî ve dâni-vü-kâşî, cümlesi garķ-ı deryâ-yı
 'âṭifetüñdür; eyâ Gâfirüz-zünüb, veyâ Sâtirü'l (6^b)-'u
 yüb, ol kilid-i ye's ile me'yûs olmaķ ihtimâli olan
 kapulara elṭâf-u-'inâyâtuñ miftâhları ile güşâd vir,
 meftûh olsun. Mücrim-ü- 'âşilerün küľüb-i kürüb-
 maşşübları tolu şükr-ü-fütüh olsun.

Hudâyâ lutfuñ olsun destgürüm

Ki sensin pâdişâh-ı/bi-nazirüm

Yaratmışduñ bizi *kâlû belâ*'da

Günâh ile bu dem kalduķ belâda

O demler ki bilinmezdi nişânım

Senüñ 'ilmüñde ma'lüm şânım

Yoķ iken cân-u-tende ihtisâşım

Var idi lutfuñ ile üns-i hâşım

'Adem mülkinde ma'düm olmuş idüm

Yakub hecr âteşi müm olmuş idüm

Muķaddermiş hayâtım tâ ezelde

Taħallüf olmaz emrüm lem-yezelde

Senüñdür ey Hudâ çok şükr-ü-minnet

Fakîri itmedün gayra ümmet

Muħammed ümmetinden itdün âħir

Zehî lutf u zehî ihsân-ı zâħir

Kamu luṭf u kamu ihsân senüñdür
Tenüm maḥlûkuñ oldı cân senüñdür

Bunuñ şükri-yle güyâ kıl zebânı
Geçürsün' şükr ile dâ'im zamânı

Vücüdüm maḥz-ı luṭfuñdur Rahimâ
Keremler eyle erzânî Kerimâ

Eşerdür luṭf-u-cüduñdan vücüdüm
Beni dūr itdi қаpuñdan ḥusûdum 7^a

Günâh altında maḥcûbam ḥaķirem
Zünüb ile şermsâram faķirem

Binâ-yı luṭfuñı yakma caḥime
'Azâbuñ âteşine itme ḥime

'Azâba luṭf-u-raḥmüñ sebķat itdi
Ḥatâ ehline şânuñ şefķat itdi

Senüñ dergâhuñdur ilticâmuz
Ḳarîn olsun қаbüle her recâmuz

Hikâyet: İlâhî, evliyâ-yı kirâmuñdan Ḥasan Başrî - 'aleyhi 'r-raḥmet - bir cenâze 'akabınca güristâna varub, meyyiti ḥake definden sonra güristân içinde bir maḥalle oturub murâķabede iken, meger ol zamânda Ferezdaķ' dimegle meşhûr [ve] fişķ-u-fücûr ile mezkûr kimesne var imiş, irâķdan İmâm-ı ḥümâma nazar idüb, anuñ ef'âl-i ḥamîdesin bilürdi, kendüñüñ ma'âşî-vü-fesâdını yâdidüb giryân-u-nâlân oldı. İmâm ḥâlet-i murâķabeden kalkub yola girdi. Ferezdaķı gördi, zâr-u-zâr göz yaşını döker. Ḥâlini sorub, "niçün ağlarsın," didiler. Eytidî, "Ey İmâm-ı ḥümâm, kendü ḥâl-i perişânuma ağlaram. Ademler size nazar iderler, ne ḥûb-u-zibâ şâlih-ü-fâ'ik kimsedür diyü medḥler şenâlar iderler. Ben kemîne 'âşî müznibe ḥigâḥ iderler, ne fâcir-üpür-günâh diyü zemm-ü-taḥķir iderler, Eger rûz-ı kıyâmetde Ḥaķ ta'âlâ daḥi kulları ile bu vechle mu'âmele iderse, ḥâlüm müşkildür. Anâ giryân-u-sûzânâ," diyücek', İmâm eyitdi, "Yâ ḥiç bir 'ame-lüñ (7^b) var mıdur ki andan necât ümid' eylesesin?" Eytidî, "Ey İmâmü'l-müslimîn, üç nesneden ümid-vâram: biri İslâm içinde şeyḥ-ü-pir oldum; biri daḥi

yetmiş yıldır tevhid iderem; biri daği 'ısyânuma i'tirâfım var," didi. İmâm pesend idüb; az geçmedin Ferezdağ vefât idüb, İmâm 'âlem-i rü'yâda gör-di. Ferezdağ bihişt şahrâlarında şahrâlarında şalınub hîrâmândur. Hâlini şordı. Eyitdi, "Hağ - sübhânehü ve ta'âlâ-müy-ı sefidüm ile yetmiş yıllık tevhidüme ve zünûba i'tirâfım olduğına rahm idüb, beni cennete getürdi," didi.

Yâ erhame'r-râhîmîn, hâl-i Ferezdağ bu 'arşa-ı şatranc-ı tuğyân-u-fesâdda piyâde-vü-beydağ olan mücrim-ü-'âşî bi-revnağ hâline muvâfıkdur. Müy-ı sefid ile şaşt'sâl hizmet-i tevhid, 'ale'l-huşuş ma'siyete i'tirâf ile, yâ hafıye'l-eltâf necci-nâ mimmâ nehâf tazarry'ı ile 'inâyetüñ recâsındayam. İlâhî, menâhiye iştiğâlden hâlâş vir. Hağâ'ik-i' eşyâyı ke-mâhi göster. Başar-ı başiretde' olan gâflet gışâvesin gider. Her çend müstağrak-ı envâ'-ı ma'âşî-vü-günâham; emmâ güyende-i lâ ilâhe illâ'llâh, Muğammedün resülü'llâham.

Hikâyet: Bir gün bir gulâmı bázâra satmağa getürmişler. Müşteriler görürler', gulâmuñ gözleri ahvel, desti şell, pâyı a'rec, kâmeti mu'avvec, cümle a'zâsı ma'yüb. Zebânı hâlini şorurlar; "lisânı faşih, beyânı hüb-u-melihdür," didiler. Müşteriler faşâhat-i zebânından ötürü (8^a) şatun aldılar.

İlâhî, vakt-i 'arz-ı ekberde, dellâl-i bázâr-ı 'azametüñ hâlümü görüb, tefahhuş-ı a'mâl idicek, diyeler ki, "Nazarı ahveldür, ya'ni harâma hakmuşdur. Desti şelldür, eline câm-u-piyâle alub nüş itmişdür. Pâyı da mu'avvecdür, seyrân-ı bâdiye-i günâh-u-'ısyân itmişdür. Bi'l-cümle her vechle ma'yüb-unâkışdur. Emmâ zebânında tevhid-i Ahad, göñlünde 'ışk-ı pâk-i Şameddür," diyeler. 'İzzet-ü-vağdâniyetüñ hakkı-çün ma'âyib-ü-ma'âşıye bakma. Mü-Mücerred lisânda olan tevhid-i mecîdüñ hürmetine vüfur-ı merğametüñle 'abd-i zelilüñi merğüm-u-sa'id eyle. 'Azâb-ı şedidüñi dür-u-ba'id kıl. Günâhlarum ne kadar çok-u-ferâvân ise, İlâhî, rahmet-ü-şefkatüñ deryâlarına pâyân yok. Resül-i güzîn ümmetinüñ

'âşilerine Tersâ-vu-Yahüddan bedeller 'inâyet eyledüğüñ evvâhda mezkûrdur. Kerem senüñ, 'inâyet-ü-merhamet senüñ, himem senüñ, lutf-u-mürüvvat-ü-şefkat senüñ.

Hikâyet: İlâhî, hakîr kullarından Hâtim bir gün da'vet-i 'âmm idüb, muhteşemân-ı 'Arab gelüb şadrda oturmışlar. Ni'met üzeri imiş. Kapudan bir dervîş-i pâ-berehne-i dil-rîş gelür. Hâtim kendüsi kalkub, ol dervîş-i cümlesinüñ üzerine geçürür¹⁰. Muhteşemler diler ki, "Yâ Hâtim, bu bir fakîri üzerü-müze geçürdün." (8^b) Hâtim dir ki, "Siz kadr-ü-men-zilet birle şadre geçdünüz. Bu hakîr gürisne-vü-muhtâcdur. Ben keremüm ile bunı maķâm-ı 'ulüva getürdüm," dimiş.

İlâhî, Hâtim bir 'âciz-ü-miskîn bi-çârenüñ berehneligine, fakr-u-ihtiyâcına nazar idüb, rahm kıldı, şadra geçürdi. Maħrûm olmağı revâ görmeydi. Sen erhamü'r-rahimînsin. Yarın, *yevme nahşürü'l-mütakîne ile 'r-rahmâni vefden*¹⁰, zühd-ü-takvâ ile maħşür olan 'ibâd-ı muħlişüñ, ki her biri *fi-maķ'adi sidkın 'inde melikin muķtedir*¹¹, erikelerinde oturub, maķâmları mu'ayyen ola. Biz bi-nevâları daħi anlaruñ şoħbet-ü-dîdârlarından maħrûm-u-ba'id itme. Bu 'âşî hakîrleri kemâl-i keremün birle şadr-ı 'izzete geçür. Hâtim senüñ h'ân-ı saħâvet-ü-ihsânüñ simâtından hüşc-çin-ü-güşc-gir bende-i merhamet-te'sirün idi. Sen sultân-ı eyvân-ı celâlet-ü-kibriyâsın. Mecâlis-i üns-i kuds-simâña hâzır olan dervîş-ü-dil-rîş bendelerün ne maķâm ve şadra geçmek lâ'ik-ü-sezâvâr idügine 'âlimü'l-esrârsın.

Hikâyet: İlâhî, bir gün Mecnün kemâl-i 'ışk-ucünün ile vecd-nümün, maħalle-i Leylâya mürür eyledi. Kânün-ı sinesinde âteş-i 'ışk müştâ'il, sırr-ı müşâhede-i cemâl-i maħbûb-ı dil-ârâya müştâgil, mestâne-vâr her der-ü-divâra yüz urub, râst geldügi seng-ü-külüħi alub koķub, gözden eşk-i hünin revân iderdi. (9^a) Sineden âh-ı süzân çıkarurdi. Şordılar.

¹⁰ K. 19/85

¹¹ K. 54/55

“Ey Mecnûn, der-ü-divâra yüz sürmekden ne gelür? Derdle nâle idüb, yüzüni hâke komaqdan murâd nedür?” didiler. Mecnûn sevgend yâd eyledi ki, “Vaqtı kadem-i sıdkla mahalle-i Leylâya geldüm. Anuñ küymda Leylâ rüyundan gayrı yüz görmezem. Nazarum müşâhede itdügi cümle rüy-ı Leylâdur. Andan özge manzûrum yok.” didi.

İlâhî, cümle eşyâya nazar-ı ‘ibret-eşer deminde, heme-i mevcûdât senüñ âşâr-ı, kudret-ü-himâyetüñ ve netâ‘ic-ü-şemerât-ı ‘ârifet-ü-şefkatüñ idügi hâtir-ı fâtir-i melâlet-me‘âşirde melhûz-u-merkûz olur. Bu tuğyân-u-zünüb ile zelil, ‘işyân-ı pür-âşüb ile dembeste-vü-‘alil olan üftâdeñi meeânin-i cünün-naşib ‘idâmdan ma’dûd eyle, ‘aşkın-ü-şâlihîn silkinde münselik kıl.

Hikâyet: Şeyh Şibliden - *kuddise sirruhu* - menkûldur. Dimişler, “Bir gice Ka‘be-i mübârekede tavâf iderdüm. Etrâf-ı ma‘âf hâli idi. Nazarum müte‘allik olub, gördüm, bir ‘Arab Rûkn-i Yemânide tu-rub söyler ki, ‘Yâ Rabb, bu mekândan gitmezem, tâ be nüm saña olan muhabbetüm gibi senüñ dañi baña muhabbetüñ var mıdır (9^b) bilmeyince,’ diyü niyâz iderdi. Ol anda Rûkn-i Yemâniden bir el peydâ oldı, üzerinde yazılmış ki, ‘Saña ezelden muhabbetümüz mu‘âhed idi. Ol muhabbeti şimdi tecdid ile seni mükerrem eyledük.’ Pes A‘râbî elini uzadub, ol dest-i mübâreke yapışub, hâmiş oldı. Üzerine varub gördüm, Rûkn-i Yemânîye yüz koyub teslim-i rûh cylemiş. Alına sebz hatla yazılmış ki, ‘Sen bizüm muhtârumuz idüñ, saña muhabbetümüz var idi. ‘Ahd-i kadim üzre senüñleyüz’, dimişler.

İlâhî, ol ‘Arab perde-i râzını fâş ile yoluñda cân-pâş olmuş. Manzûr-ı nazar-ı ‘inâyetüñ olanlar lâ-büdd ser-cfrâz, mülâhaza-ı âşâr-ı re‘fet-ü-‘inâyetüñle sâ‘irden mümtâz idüklerinde istibâh yok. Kulüb-i ‘ibâd-ı ihlâş-maşhûbuñı âfitâb-ı muhabbetüñ pertevi ile nürânî eyle, belki nür ânî eyle; bihişt-i rahmet-siriştüñ ravzalarını anlarıñ cây-u-mekânı eyle, ya‘nî mağfiret kânı eyle.

Hikâyet: Şeyh Hayr Nessâcuñ müridleri bir kilise seyrin idüb, Şeyhe gelür. "Kanda idünüz?" diyü su'âl idicek, kiliseye vardıklarını haber virürler. Eyitdi, "Kiliseden ne getürdünüz?" Eyitdiler, "Şeyhâ, kiliseden ne alınur?" Eyitdi, "Benümle gelün, görün ne alınur." Müridler muvâfaqat eylediler, cümle kiliseye gelüb, girdiler, gördiler (10^a) kâfirler hazret-i 'Isâ şüretini - 'alâ nebîyinâ ve 'aleyhi efsalü't-testlîm - divâra taşvîr eylemişler. Aña tapub 'ibâdet iderler. Şeyh yüzini ol şürete karşı tutub, bu âyeti okudu: *E ente kulte li-'n-nâsi'ttahîzû-nî ve ümmiye ilâheyni min dünî'llâh*¹². Hemân ol sâ'at kilisede yazılan şüretler bu hitâbuñ heybetinden aşğa dökilüb, divârüñ her zerresi feryâdlar eylediler. *Vahdehü, lâ şerikeleh* kelâmı ile bülbül-güyâ oldılar. Tersâlar bu hâleti görüb, fi'l-hâl zünnârların kesdiler, Müslimân oldılar.

Ey dil-i gâfil, ey hâtır-ı mütekâsil, vey tab'-ı kevden-ü-câhil, hiç bilür misin, nâm-ı hazret-i Celâl-i Ahâdiyec - *celle zikrühü* - ne nâm-ı eceldür) Nâm-ı rûh-perver, câm-ı revh-güsterdür. Her gönle andan nür, her câna andan sürür gelür. Ne halka-ı vefâdur, her güşede aşılmış; ne nişâr-ı cüd-u-'atâdur, her müştâka virilmiş. Ne şem'-i kerâmetdür, her meclisde yanmış; ne âteş-i muhâbbetdür, dil-ü-cân-ı 'aşık anuñla sühâtedür.

İlâhi, *enînü'l-müznibine ahabbü ileyye min tesbihî'l-mukarrebîn* buyurmuşsm. 'İnâyet-ü-merhamet deryâları katarât-ı hî-gâyât ile mälâmâldür. Ol katarelerün teressühî ile erbâb-ı zünübüñ gözleri eşk-i enîa birle pür-yaş, aşhâb-ı(10^b) günâh-u-nedem 'uyünü sirişk-riz-i gevher-pâşdur. Rüz-ı bazar-ı *terâ a'yüne-hüm tefîzu mine'd-dem'de*¹³ muqarrerdür, 'atâ-vu-ihsânüñ bahrleri mevvâc olur. Dilleri süzân, gözleri giryân olan üftâdelerün çün ki enînleri tesbih-i mukarrebînden mahbûbdur, rahmetün bezmgâhında an-

¹² K, 5/116

¹³ K, 5/83

ları mesrûr, ravza-ı rıdvân-ı mağfiretünde her vechle şâd-u-pür-hübür cyle ki, ism-i şerifün Rahîm-ü-Gafûrdur.

Bu hâlet cenâbuña ma'rûz-u-ma'lûmdur ki, cürm-ü-'işyân ile rû-siyâh olan 'ihâd-ı rahmet-penâhuñ için kabâ'il-i 'Arabdan bir şeffî-i 'âli-neseb, bir zî-kadr-i refî-i sa'âdet-haseb irsâl cyledün. Dîn-i mübin âsumânınuñ âfitâb-ı 'âlem-tâbı, şer'-i güzîn eflâkinüñ mâh-ı ziyâ-nışâbı; *innâ fetahnâ*¹⁴ feth-nâmesinüñ şâhib-menşûrî, *innâ ürsilnâ*¹⁵ tevki'inüñ tuğrâ-yı zafer-şu'urî; *ve-'ş-şemsi, ve-'d-duhâ*¹⁶ hürücîcînuñ hürşid-i nûr-efşân-ı mümtâzı, *yâ-sin*¹⁷ ve havâmîm hil'atlerinüñ tırâz-ı lâzîmü'l-i'zâzı; *sübhâne'llezi esrâ*¹⁸ mihmân-hânesinüñ zayf-ı güzîni, *inñâ a'taynâ-ke'l-Kevşer*¹⁹ havzînuñ sâkı-yi mâ-i ma'îni; *fe-evhâ ilâ 'abdihî mâ evhâ*²⁰ menşûrinüñ 'unvân-ı kâşifü'l-esrârî, *ve mâ yentûku 'anî', -l-hevâ*²¹ bürhânînuñ müfîzü'l-envânî; *ebitü 'inde Rabbi* menzil-gâhînuñ (10^a)mihmân-ı 'izzet penâhı, *lâ yenâmü kalbî* havâdisinüñ hâbir-ü-âgâhı; *lî ma'a'llâhî vakt şavma* 'alâ-rînuñ imâm-ı hümmâmı; *denâ fe-tedellâ*²² gülîstânınuñ hülbül-güyâsı, *kâbe kavseyni evednâ*²³ gülzârınuñ 'andelîb-i gülğul-nümâsı; *Âdemü fe-men dühühü tahte livâî* hikâyetinüñ şâhib-'âlem-i vâlâ-himemi; haber-i sıhhat-eşer-i *ve-'nşakka.l-kamer*²⁴ âyetinüñ mantûk-ı 'işâret-i pür-beşâretî; *ikra. bi-'smi Rabbike* llezi *halak*²⁵ fermânınuñ mutâ'-u-me'mûrî, *mâ zâgâ.l-basarü ve-mâ tağâ*²⁶ mefhûmınuñ maqbûl-ü-manzûrî;

¹⁴ K, 48/1

¹⁵ K, 11/70

¹⁶ K, 91/1; 93/1

¹⁷ K, 36/1

¹⁸ K, 17/2

¹⁹ K, 108/1

²⁰ K, 53/10

²¹ K, 53/3

²² K, 53/8

²³ K, 53/9

²⁴ K, 54/1

²⁵ K, 95/1

²⁶ K, 53/3

seyyid-i sādīt-ı beşer, şefi'-i günehkârân-ı 'arş-ı maşer; sultân-ı serâporde-i kâ.inât, bürhân-ı metîn-i cümle-i mevcüdât; sebce-i âferîniş-i arz-u-semâ, habîb-i lebib-i Hudâ, eşref-i kâ.inât-u-mâ-sivâ; h'âce-i kevcyn, resülü's-şakaleyn, şems-im ünir-i felek-i kâbe kavseyn; dürr-i deryâ-yı celâlet, hürşid-i semâ'-ı semâhat; mellâh-ı deryâ-yı şefâ'at-ü-tevfik., sey-yâh-ı memâlik-i kurb-ü-hidâyet-refik; mâh-rüy-ı hürşid-simâ-yı ve'd-duhâ, siyâh-müy-ı gâliye-sâ-yı ve'l-leyli izâ secâ;²⁷ şahib-livâ-yı ve-lel-ahiretü hayrûn leke mine'l-ülâ²⁸, bürhân-ı 'âlî-re'y-i 'âlem-ârâ-yı ve le-sevfe yu'tike Rabbuke fe-terzâ²⁹; sultân-ı rüsûl, bürhân-ı sübûl; şadef-i dürr-i yetim-i yakîn, yâkût-ı hâtem-i enbiyâ-yı güzîn; bülbül-i gülzâr-ı iblâg, 'andelib-i ravza-ı mâ-zâg; sadr-i şuffa-ı şafâ, bedr-i kubbe-i vefâ; faşş-ı hâtem-i enbiyâ, hâtm-i sûre-i (11^b) aşfiyâ; sultân-ı taht-i ictibâ, bürhân-ı baht-i ıştifâ; hâtemü'r-rüsûl Muhammed Muştafâ - şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem, mâ yemhû'n-nûru'z-zulem, bi-takdiri'l-lâhi vâhibi'n-ni'am.

Muhammed Muştafâdur nür-ı 'âlem
Çerâg-ı mürselin ü âl-i Âdem

Muhammed Muştafâ Hakkûn mutî'i
Günehkârûn kıyâmetde şefi'i

Muhammed Muştafâ şah-ı şeri'at
Hidâyetle meh-i burc-ı hakikat

Muhammed Muştafâ gam-h'âr-ı ümmet
Şefâ'at-pişe-i rûz-ı kıyâmet

Muhammed Muştafâ lutfâ sirişte
Delil olur tarîki-yile bihişte

Muhammed Muştafâdur 'âleme rûh
Necât-ı gârka-ı evzâradur Nûh

²⁷ K, 93 /2

²⁸ K, 93 /4

²⁹ K, 93 /5

Muhammed Muştafâ açdı sebili
‘Uşātuñ rüz-ı maşşerde delili

Muhammed Muştafâ halkuñ halimi
Şerî‘at Tûrınıñ server Kelimi

Muhammed Muştafâ ‘urbuñ faşihî
Melâhat mülkinüñ şâh-ı melihî

Muhammed Muştafâ Hakkuñ resûli
Tariķe sevķ ider ehl-i kabûli

Muhammed Muştafâ maķķüd-ı kevneyn
Karib-i Haķ nedim-i kâbe kavseyn

Şeb-i mi‘râeda ‘arş-i mecîdi
Teferrücle bulub ‘izz-i medîdi

Getürdi ümmete beş vakt namâzı
Namâz ile kabûl eyler niyâzı (12^a)

İrüb Haķdan ‘a‘âyâ-yı ‘aliye
Şalât ile selâm olsun hediye

Aña vu âline aşhâbına hem
Şafâ-yı cân ile ahhâbına hem

Hikâyet: Zamân-ı Benî İsrâ‘ilde bir fâcir var idi, be-gâyet şüride-rüzgâr idi. İki yüz yıl mikdârı ‘ömr sürüb, zamân-ı hayâtı fişk-u-fücür ile mürür itmışdi. Envâ‘-ı zulm-u-fesâd ile meşhûr, eşnâf-ı fişk-u-‘inâd ile mezkûr idi. Vefât eyledi. Akrahâsı evinden çıkarub, ayagına ip takub, süriyüb, lâşesini bir mezbeleye bıraktılar. Ol dem Mûsâ Peygambere – ‘aleyhi nebîyi-nâ ve ‘aleyhi efzâlü’t-teslîm – Cibril-i emîn nâzil olub, hazret-i Rabbü’l-‘âleminden – *celle celâlühü* – selâm-u-uhâber getürdi ki, “Benüm dostlarumdan birisi dünyâdan âhrete intikâl eyledi. Düşmenlerüm anı bir mezbeleye bıraktılar. Var, anı mezbeleden çıkar, tekfin eyle. Benî İsrâ‘ile teklif it, namâzın kılsunlar. Ol bereket ile anları mağfûr ideyem,” didi. Mûsâ – ‘aleyhi’s selâm – fer mân-ı ilâhî ile, ol mezbeleye varub, gördi, ol fâcirdür ki iki yüz yıldan berü fişk-u-fücür ile zamân geçürmişdi. Mütehayyir oldı, emmâ emr-i rabbânî muķ-

tazâsinca ta'zîm ile tekfinden sonra cenâb-ı Kuds-i ilâhiden - 'azze ve celle - ahvâlini sordu. Vahy-ı ilâhî nâzîl oldu ki. "Belî, ol kulum envâ'-ı ma'âşî ile pür-günâh (12)^b, zillet-ü-'işyân ile şâhib-cah idi. Bir gün Tevrâtı açdı, âhirü'z-zamân peygamberi Muhammedüñ evşâfını okudu. Nâm-ı Muhammedî yazılan varakı öpdi, yüzine gözüne sürdi. Ol ecden günâhlarını 'afv idüb, kendüyi zümre-i mukarrebândan eyledüm," didiler.

Sad hezârân hezâr şalâvât-ı zâkiyât, ve tuhaf-ı tahiyât-ı sâmiyât anuñ rûh-ı nâzenînine nişâr olsun ki, Seyyidü'l-mürselin ve Hâtemü'n-nebiyündür ki, 'ummân-ı haqîkatüñ sebbâhı, ve meydân-ı tevfiqüñ seyyâhı, 'anķâ-yı Kâf-ı kurbet, şehsüvâr-ı eyvân-ı 'izzet, sefir-i memâlik-i melekût, debîr-i mesâlik-i ceberütdür. *Küntü nebiyen ve Âdemü beyne'l-mâ'i ve't-tîn taht-gâhınıñ şâh-ı bülend-âşârı, ve mâ erselnâ-ke illâ rahmeten li'l-âlemin*³⁰ eyvân-ı sa'âdet-bünyânınuñ pâdişâh-ı kâmkâridür. *Şalâvâtu'llâhi 'aleyhi ve selâmuhu.*

Muhammeddür iki kevnüñ me'âli
Cihâna nûr-bağş oldu cemâli

Zeminden 'arşa itmişdür 'urücü
Semâda geşt idüb cümle burücü

Hâbibidür Hudâ-yı lâ-yezâlün
Resulüdür o şâh-ı bi-zevâlün

Serâser âsumân seyrân-gehidür
Fezâ-yı 'arş anuñ cevân-gehidür

Melâ'ikden müfazaldür vücûdi
Vücûdidür Hakk'un ihsân-u-cûdi

Denî bêzminde zayf-ı kâmkâr ol
Sa'âdet tahtı üzre şehriyâr ol 13^a

Risâlet mülkinüñ oldur emîri
Hidâyet ehlinüñ oldur zahîri

Türâb-ı merķadı kühl-i cilâdur
Mübârek hâk-i kabri tütüyâdur

³⁰ K., 21/107

Liyâkatde şefî'ü'l-mürselin ol
Kıyâmetde şefî'ü'l-müznibin ol
Medîne şâhidur sultân-ı Mekke
'Arab şâhinşehi bürhân-ı Mekke
Hudâ tevhidinüñ oldur delili
Günehkâr ümmete açdı sebili
Anuñla ehl-i imân oldılar hep
Mem-i hayli ne bürhân oldılar hep
Çalındı şark-u-garba kûs-i şer'î
Kamu kânûn-ı dîni oldı mer'î
Nigün-ser kıldılar a'lâm-ı küfri
İçürdiler küfür ehline zehri
Aqâlim oldı İslâma müsahhar
Cevâmi' yaptılar mihrâb-u-minber
Ezân ile müşerrefdür minâre
İderler bâng-ı tevhid âşikâre
Tolar imân ile mü'min kulûbi
İderler tevbe vü terk-i zünûbi